

Lausunto maa- ja metsätalousvaliokunnalle tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetun lain muuttamisesta

Animalia kiittää lausuntopyynnöstä. Vaikka lain muutoksilla pyritään pääosin sisällyttämään direktiivin vaatimukset kansalliseen lainsäädäntöömme, tulisi mielestämme lakiin tehdä myös muita tarkennuksia, jotka esitämme alla.

Lähtökohtanamme on direktiivin perimmäinen päämäärä, eli eläinkokeista luopuminen EU:n alueella. Ensimmäinen askel tavoitteeseen pääsemiseksi on se, että lakiin kirjataan vaatimuksia huomioida eläinkokeettomat menetelmät mm. tutkimussuunnitelmien suunnittelussa, valmistelussa ja hyväksymisessä sekä tutkijoiden koulutuksessa. Nämä kirjaukset voivat toimia pohjana kansalliselle suunnitelmalle asteittaiselle eläinkokeista luopumiselle.

Laki

2 § Soveltamisala

Soveltamisala laajennetaan koskemaan myös lintujen ja matelijoiden sikiöitä niiden kehitysvaiheen viimeisen kolmanneksen aikana. Tämä on asia, jota kannatamme. Muutos korjaa eläinsuojelullisen ongelman, jossa kuoriutumattomien lintujen poikasia on voitu käyttää tieteellisessä tutkimuksessa ilman hankelupalautuksen tekemää arviointia ja myöntämää lupaa sekä pohdintaa mm. kivunlievityksestä.

Lisäksi soveltamisala tulisi laajentaa kattamaan niveljalkaiset, kuten hyönteiset, sekä muutkin nilviäiset kuin pääjalkaiset. Hyönteisten sekä nilviäisten kivuntunnosta ja kognitiivisista kyvyistä saadaan jatkuvasti lisää tietoa, eikä ole enää perusteita sille, että ne jätetään lain ulkopuolelle.

Mikäli em. eläinryhmät jäävät edelleen tämän lain soveltamisalan ulkopuolelle, tulisi tarkastella sitä, miten kaikkia eläimiä koskeva eläinsuojelulaki koskee näiden eläinryhmien suojelua eläinkokeikäytössä ja miten tämä koskettaa mm. niillä tehtävien kokeiden valvontaa.

24 a § Hankkeen arviointi

Pykälässä tulisi näkyä se, että hanketta arvioitaessa voidaan varmistua siitä, että kokeen suunnittelijalla on riittävät tiedot myös eläinkokeettomista tutkimusmenetelmistä sekä koulutusta niiden käyttöön tutkimuksessa. Pykälään tulisi kirjata myös se, että suunnittelijalla on velvollisuus varmistua siitä, että tutkimusta tai sen osaa ei voida suorittaa eläinkokeettomilla tutkimusmenetelmillä. Tällä varmistetaan se, että direktiivin perimmäinen tavoite eläinkokeista luopumisesta voidaan täyttää. Tämä auttaa myös sen arvioimisessa, onko eläinkokeesta mahdollisesti saatava hyöty eettisesti hyväksyttävässä suhteessa eläimille aiheutuvaan haittaan. Tämän vuoksi pykälään tai vähintään se perusteluihin olisi kirjattava em. seikat.

Pykälään tulisi myös lisätä, että luvan myöntävän viranomaisen tulee varmistua siitä, että toimiluvan haltijalla tai hankkeen suunnittelijalla ei ole eläintenpitokieltoa tai valvovan viranomaisen havaitsemaa vakavaa rikkomusta eläinten kohtelusta.

26 § Luvassa asetettavat ehdot ja myönnettävät poikkeukset

Kannatamme tehtyä lisäystä, jonka perusteella hankeluvassa voidaan asettaa erityisiä ehtoja eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi hankkeen aikana. Lain perusteluissa on tärkeää antaa esimerkkejä näistä ehdoista, esimerkiksi velvoitteesta kutsua eläinlääkäri tai valvova viranomainen paikalle toimenpiteiden tekemisen ajaksi.

30 § Hankelupalautakunnan asettaminen ja kokoonpano

Emme kannata esitettyä muutosta pykälään. Animalian työntekijä on lautakunnassa varajäsenenä. Kokemuksemme mukaan kokousten saamisessa kokoon ei ole ollut merkittäviä ongelmia. Tästä kertoo myös se, että vain pieni osa hakemuksista ylittää annetun määrärajan hakemuksen käsittelylle.

Tällä hetkellä ongelmia aiheuttaa eniten se, että lautakuntaan on valittu monia saman organisaation edustajia, jolloin kyseisen organisaation alaisia hakemuksia ei jääviyssyistä voida käsitellä kuin tietyissä jaostoissa. Tämä itsessään aiheuttaa jo epätasa-arvoisuutta ja painotuksia siinä, mihin jaostoon mitkäkin hakemukset päätyvät.

Tämän ongelman korjaamiseksi lautakunnan kokoonpanoon tulisi määritellä maksimimäärä edustajia yksittäiselle organisaatiolle. Tämä ratkaisisi ongelman siinä määrin, ettei esitettyjä muutoksia lautakunnan asettamiseen liittyen tarvittaisi. Jäseniä valittaessa tulisi myös huomioida, että lautakuntaan tarvitaan nykyistä laajempaa osaamista eläinkokeettomista tutkimusmenetelmistä.

37 § Valvonnan järjestämisen yleiset periaatteet

Pidämme tärkeänä sitä, että osa laitosten tarkastuksista on suoritettava yllätystarkastuksina. Mielestämme lakiin tulisi kirjata vähimmäismäärä yllätystarkastusten osuudelle kaikista tarkastuksista. Vähintään puolet tarkastuksista tulisi tehdä yllätystarkastuksina.

Helsingissä 25.9.2020

Heidi Kivekäs
toiminnanjohtaja
Animalia ry